

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту педагогічної освіти
і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України

Л.Б. Лук'янова

Розглянуто та затверджено
на засіданні вченої ради Інституту
педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
протокол № 5 від 13.04.2026 р.

Питання

до екзаменаційних білетів

для складання вступного іспиту до аспірантури

за спеціальністю С4 - Психологія

1. Виховання і розвиток особистості, їх взаємозв'язок. Роль спілкування у вихованні особистості. Активність особистості у виховному процесі.
2. Вікові кризи особистості (Е.Еріксон) та їх характеристика. Процеси перебігу та шляхи запобігання вікових криз.
3. Внутрішньоособистісний конфлікт. Види, причини, наслідки та способи вирішення внутрішньо-особистісних конфліктів.
4. Воля. Функції волі. Фази складної вольової дії. Вольові якості особистості. Вольова саморегуляція. Безвілля, причини.
5. Вплив суспільних криз на професійний розвиток особистості.

6. Дослідження українських психологів з тематики розвитку пізнавальних інтересів у процесі учбової діяльності (П.І.Зінченко, Д.Г.Елькін та ін).
7. Дослідження українських психологів з тематики формування наукових понять (Г.С.Костюк, І.О.Синиця, П.Р.Чамата та ін.).
8. Емоційне та професійне вигорання особистості: складові, етапи вигорання, вплив на діяльність та спілкування.
9. Завдання педагогічної психології на сучасному етапі її розвитку. Основна проблематика. Методи педагогічної психології. Залежність змісту методу від предмету вивчення.
10. Індивідуально - психологічні особливості особистості. Здібності, їх види та рівні, природні передумови їх розвитку. Роль здібностей у діяльності.
11. Індивідуально - психологічні особливості особистості. Темперамент, психологічна характеристика. Роль темпераменту в діяльності.
12. Індивідуально- психологічні особливості особистості. Характер, риси характеру, акцентуації характеру. Роль характеру в діяльності.
13. Консультативна робота практичного психолога. Встановлення контакту з клієнтом, визначення запиту. Базові навички ведення консультативного інтерв'ю.
14. Консультативна робота практичного психолога. Кризове консультування та його особливості.
15. Конфлікт у міжособових стосунках учителя з учнями, між учнями; причини їх виникнення та способи подолання.
16. Корекційна робота практичного психолога. Основні завдання.
17. Корекційна робота практичного психолога. Види корекційних програм (метод та мета). Порівняння особливостей використання індивідуальних та групових корекційних програм.
18. Корекційна робота практичного психолога. Умови проведення корекційної діяльності з клієнтом (групою).
19. Міжгруповий конфлікт. Види, причини, наслідки та способи вирішення.

20. Міжособистісний конфлікт. Види, причини, наслідки та способи вирішення.
21. Мотив як необхідна умова прийняття учбової задачі. Психологічні умови розвитку пізнавальної мотивації в процесі навчання.
22. Мотивація учіння. Поняття про мотиви учіння та їх види, ієрархія мотивів.
23. Мотиви професійної діяльності. Психологічні проблеми мотивації до трудової діяльності. Класифікація та структура мотивів.
24. Мотиви професійної діяльності. Психологічні проблеми трансформування мотивів в процесі професійної переорієнтації працівників. Мотиваційні тренінги.
25. Навчання, виховання і розвиток. Умови оптимізації навчання (врахування рівня і своєрідності наявного ступеня психічного розвитку; навчання і «сензитивні» періоди розвитку психіки; поняття «зони найближчого розвитку»; проблеми вікових можливостей і меж у засвоєнні знань).
26. Напрями діяльності практичного психолога в закладі освіти.
27. Освіта дорослих. Закон України «Про освіту дорослих».
28. Освіта дорослих. Види освіти. Формальна, неформальна, інформальна: зміст, форми.
29. Освіта дорослих. Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук з галузі знань 053 «Психологія» у вищих навчальних закладах (наукових установах). Психологічний супровід навчання.
30. Основна система термінів: учіння, засвоєння, навчання, виховання, научіння, розвиток, формування, знання, вміння, навички.
31. Особистість вчителя та індивідуальний стиль його діяльності.
32. Особистість і діяльність. Професійна придатність. Адаптація людини до праці. Індивідуальний стиль діяльності.
33. «Класний вчитель». Педагогічні здібності, їх структура та умови формування. Педагогічний такт.

34. Підвищення кваліфікації. Психологічний супровід професійного розвитку дорослих (на прикладі однієї із сфер діяльності).
35. Плюси та мінуси різних видів освіти (формальної, неформальної, інформальної).
36. Поняття психології праці, її об'єкт і предмет. Основні завдання психології праці.
37. Потреби й мотиви. Класифікації потреб.
38. Практичний психолог. Етичні та організаційні принципи роботи практичного психолога. Етичний кодекс психолога.
39. Принципи психології: принцип детермінізму, принцип єдності свідомості та діяльності, принцип розвитку психіки, принцип системності, принцип відображення.
40. Принципи та етапи психологічного дослідження. Особливості проведення психологічного дослідження з дітьми, підлітками, дорослими.
41. Предмет і методи вікової психології. Вік як психологічна категорія. Вікова періодизація розвитку людини. Поняття про кризи та стабільні періоди розвитку.
42. Предмет, завдання і методи педагогічної психології. Місце педагогічної психології в системі психологічної науки. Навчання і виховання як предмет педагогічної психології.
43. Принципи діяльності андрагога у системі освіти дорослих.
44. Принципи побудови досліджень з педагогічної психології (об'єктивність, вивчення психічних явищ у їх розвитку; цілісність психічної діяльності та ін.). Характеристика конкретних методів педагогічної психології.
45. Принципи психології: принцип детермінізму, принцип єдності свідомості та діяльності, принцип розвитку психіки, принцип системності, принцип відображення.

46. Проблема особистості в психології. Структура особистості у психологічних концепціях. Поняття «особистість», «індивід», «суб'єкт діяльності», «людина» та «індивідуальність», співвідношення понять.
47. Професійна деформація. Зміст поняття, причини, особливості прояву у представників різних професій.
48. Професії майбутнього (які фахівці будуть потрібні у найближчі 25 років?).
49. Професія андрагог. Сфера діяльності, особливості професійної діяльності, основні функції, завдання.
50. Психічні пізнавальні процеси. Відчуття. Загальна характеристика, класифікація відчуттів, закони відчуттів, індивідуальні особливості. Відчуття та діяльність.
51. Психічні пізнавальні процеси. Мислення. Механізми мислення. Види, форми мислення. Інтелект. Індивідуальні та вікові особливості. Розвиток мислення.
52. Психічні пізнавальні процеси. Мовлення. Загальна характеристика, види, функції, різновиди. Мислення і мовлення.
53. Психічні пізнавальні процеси. Пам'ять. Загальна характеристика, види, індивідуальні та вікові особливості пам'яті. Розвиток пам'яті.
54. Психічні пізнавальні процеси. Сприймання. Загальна характеристика, класифікація сприймання, різновиди, закони, індивідуальні та вікові особливості.
55. Психодіагностична робота практичного психолога. Предмет, завдання. Класифікація тестів, вибір психодіагностичних методик. Валідність та надійність тесту.
56. Психодіагностична робота практичного психолога. Принципи психодіагностичного обстеження як практичної діяльності психолога. Етапи психодіагностичного дослідження.
57. Психолог. Основні сфери роботи та напрями діяльності. Професійно важливі якості психолога.

58. Психологічна просвіта як форма роботи практичного психолога в освітньому закладі. Психологічна просвіта в закладі освіти (з батьками, вчителями, учнями), особливості тематики.
59. Психологічна просвіта як форма роботи практичного психолога. Зміст, мета, форми, методи та напрями психологічної просвіти.
60. Психологічна характеристика емоційної сфери особистості. Класифікація емоцій і почуттів, відмінності. Страх та фобії.
61. Психологічна характеристика емоційної сфери особистості. Стрес, види та стадії розвитку. Дистрес.
62. Психологічна характеристика процесу навчання. Поняття: навчання, учіння, наuczіння, їх зв'язок. Навчання як управління учінням (учбовою діяльністю). Основні принципи і закономірності управління процесом формування знань умінь та навичок.
63. Психологічне вивчення професій. Професіографія, її цілі, принципи, методи. Професіограма та психограма
64. Психологічне дослідження, його задачі та значення для психології. Умови адекватного використання методів дослідження.
65. Психологічний аналіз учіння. Поняття про учіння. Учень як суб'єкт учбової діяльності. Структура учіння та її основні характеристики. Знання як елемент пізнавальної діяльності.
66. Психологічний аналіз учіння. Фактори, що впливають на процес учіння. Психологічні закономірності формування наукових понять і логічного мислення.
67. Психологічний супровід в сучасній освіті дорослих. Поняття, завдання, компоненти, форми психологічного супроводу.
68. Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення.
69. Психологічні особливості педагогічної взаємодії дорослих суб'єктів.
70. Психологічні вимоги до професійної діяльності вчителя у процесі навчання людей різного віку.
71. Психологічні основи професійної діяльності вчителя/викладача.

72. Психологічні особливості юнацького віку. Соціальна ситуація розвитку. Розвиток самосвідомості. Взаємини з дорослими та однолітками. Розвиток пізнавальних психічних процесів. Особливості професійного самовизначення юнацтва.
73. Психологічні принципи неспішності у навчанні. Індивідуальний стиль діяльності в учінні.
74. Психологічні умови і принципи педагогічного спілкування вчителя з учнями, його види і функції.
75. Психологія дорослості. Задачі розвитку в період ранньої дорослості. Криза ранньої дорослості. Внутрішньо-особистісний конфлікт як передумова виникнення життєвої кризи, причини виникнення та шляхи запобігання. Особливості психологічної підтримки людини в період ранньої дорослості.
76. Психологія дорослості. Психосоціальний розвиток середньої дорослості. Вікові кризи дорослості, їх гендерні відмінності. Психологічна допомога в кризових станах дорослої людини.
77. Психологія дорослості. Соціальні, біологічні та психологічні особливості людей похилого віку. Особливості пізнавальної та емоційної сфери людей похилого віку. Соціально-психологічна підготовка людини до виходу на пенсію.
78. Психологія стосунків учителя з учнями різного віку.
79. Психологія як наука, предмет, завдання психології (діагностичні, психокорекційні та науково-дослідні).
80. Психолого-педагогічні аспекти методів навчання. Ігрові методи навчання та їх психологічні засади. Психологічні основи комп'ютеризації навчання.
81. Психолого-педагогічні аспекти методів навчання. Проблемне навчання. Програмоване навчання. Розвиваюче навчання. Модульне навчання.
82. Психолого-педагогічні умови розвитку, творчого мислення і пізнавальних здібностей учнів в процесі навчання.

83. Розділи педагогічної психології: психологія навчання; психологія виховання; психологія вчителя. їх характеристика.
84. Роль психічних процесів у професійній діяльності дорослої людини.
85. Спілкування. Функції, форми, засоби, види спілкування.
86. Стан людини і професійна діяльність. Працездатність. Стомлення. Кризи професійного становлення і професійні деструкції.
87. Суб'єкт праці та його структура. Індивідуально-психологічні властивості суб'єкта праці.
88. Сучасні умови та особливості професійної діяльності у сфері освіти та науки.
89. Увага. Загальна характеристика, різновиди, форми, закони уваги. Індивідуальні та вікові особливості. Розвиток уваги в учнів.
90. Філософсько-психологічні засади розробки психологічного супроводу навчання дорослих у періоди ранньої, середньої дорослості, людей похилого віку.